

6.4. Comerç (G)

Situació general del sector

La secció de la classificació d'activitats econòmiques CCAE-2009 dedicada al comerç agrupa tres divisions: el comerç al detall (divisió 47), el comerç a l'engròs (divisió 46) i la venda i reparació de vehicles de motor (divisió 45). Val a dir, però, que més de la meitat dels assalariats de la secció corresponen a la divisió del comerç al detall, la qual cosa fa que no sigui gens agosarat afirmar que bona part de l'evolució de la secció del comerç depèn de l'evolució del comerç detallista. Així doncs, partint d'aquesta premissa, sembla clar que una bona eina per analitzar la situació de la secció del comerç a Espanya i a Catalunya passa per estudiar com evoluciona l'índex de comerç al detall que l'INE elabora mensualment.

L'índex de comerç al detall presenta dues característiques: la primera, la tendència baixista que presenta l'índex des del final del 2007 en endavant, davallada que coincideix amb el període de crisi; la segona, l'estacionalitat de la sèrie. Així, la primera característica, la tendència baixista, es pot comprovar a través de la variació interanual de la sèrie que en la **TAULA 6.4.1** presenta valors negatius en els tretze mesos que hi apareixen. Per la seva banda, la segona característica s'observa a través de la variació intermensual: en els mesos de juliol i desembre —que coincideixen, respectivament, amb les rebaixes d'estiu i amb les compres de Nadal— s'aconsegueixen els valors

més alts de l'índex, mentre que els més baixos tenen lloc al febrer i l'agost, mesos posteriors als valors punta.

Cal tenir present que al mes de setembre del 2012 es va produir un augment dels tipus impositius de l'IVA, fet que de ben segur ha ajudat a contreure, encara més si cal, el consum de les famílies a curt termini, tal com queda reflectit en la variació interanual de l'índex de comerç al detall.

En separar l'índex general entre els productes alimentaris i la resta de productes, observem que ambdues línies de productes segueixen el mateix perfil descendent, d'acord amb la línia de l'índex general: senda baixista. Val a dir, però, que els descensos més intensos es registren en la categoria de la resta de productes, mentre que la categoria de productes d'alimentació registra davallades més moderades.

D'aquest comportament es pot deduir que, en els moments de crisi econòmica, els primers béns que

Taula 6.4.1 Índex de comerç al detall a preus constants. Espanya. Desembre 2011 - desembre 2012

	General			Alimentació			Resta		
	índex	% de variació sobre		índex	% de variació sobre		índex	% de variació sobre	
mes anterior		mateix mes any anterior	mes anterior		mateix mes any anterior	mes anterior		mateix mes any anterior	
des.-2011	109,6	25,2	-6,5	114,7	24,3	-2,4	108,9	30,3	-9,1
gen.-2012	95,5	-12,8	-3,6	89,2	-22,2	-0,5	101,0	-7,2	-5,7
feb.-2012	82,9	-13,3	-2,9	87,0	-2,5	0,2	79,0	-21,8	-5,4
mar.-2012	89,3	7,8	-3,7	97,3	11,9	1,0	84,4	6,8	-6,0
abr.-2012	82,9	-7,3	-11,4	92,1	-5,4	-6,8	77,2	-8,5	-14,7
mai.-2012	87,1	5,1	-4,2	93,5	1,6	-1,4	83,2	7,7	-5,4
jun.-2012	89,5	2,7	-5,2	97,3	4,1	-1,0	84,5	1,6	-7,7
jul.-2012	94,7	5,9	-7,7	97,4	0,1	-4,4	93,6	10,7	-9,9
ago.-2012	88,4	-6,7	-2,6	97,7	0,2	-0,7	82,0	-12,4	-3,7
set.-2012	79,4	-10,2	-13,6	90,1	-7,8	-6,7	72,7	-11,2	-17,9
oct.-2012	84,0	5,9	-9,1	93,7	4,0	-4,1	78,0	7,2	-12,1
nov.-2012	80,0	-4,8	-8,6	89,2	-4,8	-3,4	73,0	-6,4	-12,6
des.-2012	97,7	22,2	-10,8	108,0	21,0	-5,9	93,3	27,8	-14,3

Font: Institut Nacional d'Estadística.

deixen de consumir-se són els que no estan considerats com a bàsics. Per la seva banda, els béns bàsics —com ara els alimentaris—, també han sofert una davallada, tot i que cal remarcar que no ha estat tan intensa com en el cas de la resta de productes.

Pel que fa a Catalunya, l'índex de comerç al detall presenta la mateixa tendència i el mateix comportament estacional que el que es desprèn de les dades per al conjunt de l'Estat. Com ja ve sent habitual des del 2008, la comparació interanual del 2012 presenta valors negatius. Val a dir, però, que en general la variació interanual del 2012 mostra valors més alts que els registrats al 2011, sense perdre de vista que estem parlant de davallades; l'excepció ha estat el mes de desembre, ja que al 2012 ha registrat una caiguda del -12,7% mentre que al 2011 va ser del -6,2%.

La component estacional de l'índex de comerç al detall a Catalunya es pot observar a través de la variació intermensual. Al Principat, aquesta variació hi presenta valors similars als del conjunt de l'Estat, amb algunes diferències respecte de l'estacionalitat del 2011 com a conseqüència de l'aplicació del nou tipus impositiu de l'IVA a partir del mes de setembre del 2012. Així, per exemple, la davallada del mes d'agost ha estat menys intensa al 2012 que al 2011; per contra, al setembre del 2012 l'índex s'ha reduït respecte del mes anterior per l'avançament de les compres per "evitar" l'alça de l'IVA, quan el comportament habitual és que l'índex creixi aquest mes.

Taula
6.4.2

Índex de comerç al detall a preus constants. Catalunya. Desembre 2011 - desembre 2012

	General		
	índex	% de variació sobre	
		mes anterior	mateix mes any anterior
des.-11	111,5	28,1	-6,2
gen.-12	95,3	-14,5	-1,7
feb.-12	82,7	-13,2	-2,0
mar.-12	90,4	9,3	-1,7
abr.-12	83,6	-7,5	-10,7
mai.-12	89,2	6,6	-3,2
jun.-12	91,9	3,0	-2,9
jul.-12	99,1	7,8	-6,1
ago.-12	87,0	-12,2	1,3
set.-12	79,2	-8,9	-11,6
oct.-12	84,9	7,2	-8,1
nov.-12	80,7	-5,0	-7,2
des.-12	97,4	20,6	-12,7

Font: Institut Nacional d'Estadística.

Mataró

Mataró ha estat tradicionalment —i ho continua sent— un important nucli comercial, punt de referència en l'àmbit comarcal. Aquesta rellevància, pel que fa a l'oferta comercial, es va veure reforçada l'any 2000 amb l'obertura del centre comercial Mataró Parc. El centre ha originat l'arribada de compradors procedents de municipis de la comarca —i també de comarques properes—, tot i que el fet que majoritàriament hagin optat pel vehicle privat ha generat força problemes de trànsit a la sortida de la C-32; de fet, aquesta sortida de l'autopista ha hagut de ser remodelada per tal d'absorbir tot el trànsit que genera Mataró Parc.

Al nucli urbà de Mataró, la conversió en zona de vianants del centre de la ciutat, la remodelació del Mercat de la plaça de Cuba i la dinamització dels mercats no sedentaris han ajudat a impulsar el comerç del nucli urbà de la ciutat.

No obstant això, és evident que l'oferta comercial mataronina requereix de l'impuls de la demanda perquè els comerços puguin subsistir. En l'època de creixement econòmic, el consum —en especial, el de les famílies— era el pal de paller de l'economia espanyola, catalana i, per extensió, mataronina. En l'actual situació de crisi, però, el consum està caient i aquest fet queda reflectit en les dades de l'oferta comercial que presenten una reducció del nombre d'assalariats, empreses i autònoms.

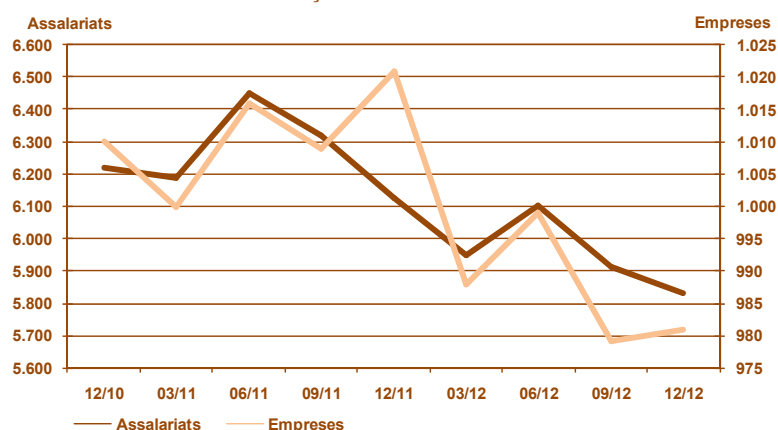
Parant atenció a les dades de la Seguretat Social corresponents a la

Taula 6.4.3 Comerç. Mataró. 2011 - 2012

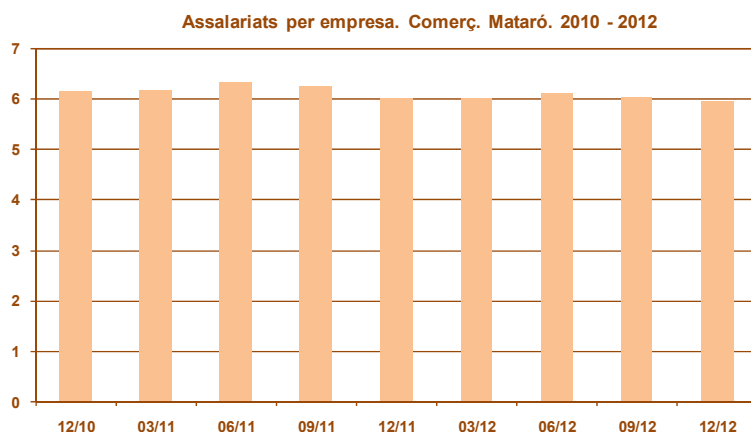
Nombre	12/11	03/12	06/12	09/12	12/12
Autònoms	1.917	1.910	1.893	1.876	1.873
Assalariats	6.124	5.948	6.102	5.912	5.832
Empreses	1021	988	999	979	981
Ass./ Empr.	6,00	6,02	6,11	6,04	5,94
Var. interan. %	12/11	03/12	06/12	09/12	12/12
Autònoms	-1,24%	-0,73%	-2,37%	-1,99%	-2,30%
Assalariats	-1,58%	-3,88%	-5,41%	-6,44%	-4,77%
Empreses	1,09%	-1,20%	-1,67%	-2,97%	-3,92%
Ass./ Empr.	-2,64%	-2,71%	-3,80%	-3,57%	-0,89%

Comerç. Mataró. 2010 - 2012

Gràfic 6.4.1

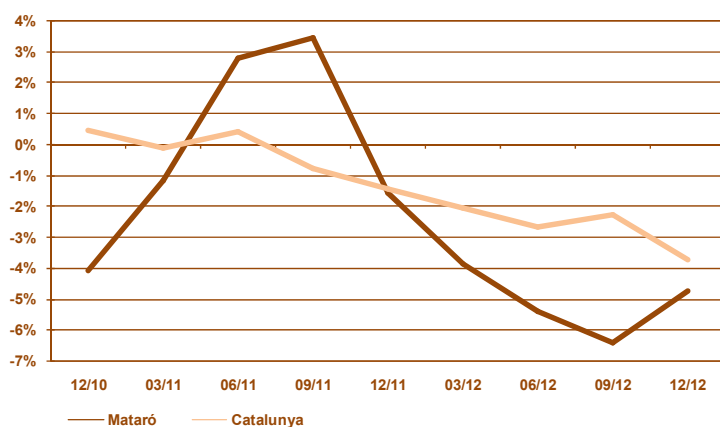

Gràfic 6.4.2

Variació interanual assalariats. Comerç. Mataró i Catalunya. 2010 - 2012

Gràfic 6.4.3

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Departament d'Empresa i Ocupació de la Generalitat de Catalunya.

secció econòmica del comerç a Mataró, la xifra d'assalariats s'ha reduït durant el 2012. L'any va començar

amb 6.124 assalariats i va acabar amb 5.832, si bé durant el segon trimestre de l'any hi va haver un repunt a l'alça —fet força habitual en aquesta època de l'any— que va situar el nombre d'assalariats de la secció econòmica en els 6.102. Al marge d'algunes alces puntuals, però, la tendència de la sèrie de treballadors assalariats és clarament a la baixa, tal com s'observa en el **GRÀFIC 6.4.1** i a través de la variació interanual d'assalariats. Segons aquest indicador, des de l'últim trimestre del 2008 s'han registrat davallades interanuals en quinze dels disset trimestres i la pèrdua d'efectius al 2012 ha estat més intensa que no pas al 2011 amb una pèrdua d'assalariats del -4,8% i -1,6%, respectivament.

Quant a les empreses, el comportament és semblant al dels assalariats: tendència descendent i repunts estacionals a l'estiu i a l'hivern. La xifra d'empreses del comerç durant els quatre trimestres del 2012 s'ha situat per sota de les 1.000, fet que no succeïa des de l'any 1997. Segons la darrera xifra disponible, la del quart trimestre, el nombre d'empreses se situa en les 981. Com en el cas dels treballadors assalariats, les variacions interanuals d'empreses també presenten valors negatius, tot i que són més moderats: així, l'any 2012 finalitza amb una pèrdua del -3,9% d'empreses respecte del mateix període de l'any anterior.

La pèrdua més accentuada d'assalariats que d'empreses dona com a resultat un descens en la grandària mitjana de les empreses comercials de la ciutat, la qual se situa per sota dels sis assalariats per empresa de mitjana al final del 2012, una xifra com la que hi havia al 2002.

El sector comercial és un dels sectors que fa un ús més intensiu de la figura del treballador autònom, tal com queda reflectit en les xifres que apareixen en la **TAULA 6.4.3**. Això no impedeix, però, que aquest indicador segueixi la tònica descendent que mostren els assalariats i les empreses. A diferència d'aquests dos grups, els autònoms no presenten cap repunt estacional. Així, al llarg del 2012, la xifra de treballadors per compte propi ha anat caient trimestre rere trimestre fins a situar-se en els 1.873 autònoms al final del 2012, la xifra més baixa de tota la sèrie històrica disponible que es remunta a l'any 1999. La pèrdua interanual d'autònoms del sector es ve repetint des de l'any 2004 i la darrera dada disponible presenta una davallada del -2,3%.

El **GRÀFIC 6.4.3** permet contextualitzar l'evolució de la secció econòmica del comerç de Mataró respecte de la progressió del conjunt de Catalunya. En general, el gràfic presenta un perfil descendent en tots dos àmbits amb la diferència que el descens a Catalunya presenta un pendent moderat, mentre que a Mataró és molt més abrupte. Així, Mataró registra una davallada d'uns 10 punts percentuals en un any, metre que a Catalunya ha estat de poc més de 4

punts percentuals en dos anys.

En analitzar les divisions que configuren la secció del comerç a Mataró amb més precisió, s'hi observa que la principal divisió és la del comerç al detall, amb 3.309 assalariats, el 56,7% dels assalariats de la secció, tot i que al 2012 ha perdut el -4,8% dels efectius. La segona divisió en importància quant al nombre d'assalariats és la del comerç a l'engròs, amb 1.997 assalariats (34,2%) i una davallada interanual del nombre d'efectius del -3%. La divisió amb menys pes dins de la secció de comerç és la de la venda i reparació de vehicles de motor, amb 526 assalariats, un pes del 9% i una pèrdua el darrer any del -10,8% dels assalariats.